

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld. za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 0 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravnništvo je v Frana Kolmana hiši, „Gledališka stolba“.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Kdor trka, se mu odpre.

„Kmetška posojilnica Ljubljanske okolice“ je pri svojem poslovanju vložila mnogo prošenj za vknjižbo zastavnih pravic. Prošnje bile so vse v slovenskem jeziku in vse druge c. kr. okrajne sodnije reševale so zaprosene vknjižbe v slovenščini, le c. kr. mestno delegovana okrajna sodnija v Ljubljani bila je toli trdovratna, da je redno in dosledno na slovenske prošnje dajala nemške odloke.

Vodstvo „Kmetške posojilnice Ljubljanske okolice“ obrnilo se je sicer do c. kr. delegovane okr. sodnije v Ljubljani s pohlevno prošnjo, naj bi se njim slovenskim prošnjam dajali slovenski odloki. A ta prošnja ni našla usmiljenja pred mogočnimi gospodi v „Križankih“ in omenjena posojilnica bila je primorana k skrajnemu koraku, da se je nemreč branila, vsprejemati nemške odloke. A tudi proti temu izumili so dovtipni gospodje sredstvo, kajti iz preteklega stoletja poklicali so na pomoč resolucijo z dne 31. oktobra 1785 Nr. 489 J. G. S. ter dali uradnemu slugi nalog, da nemške odloke posojilnici na vrata nabije.

Gospodje v „Križankih“ mislili so, da so na ta način kmetške posojilnice v kozji rog ugnali. A pri omenjeni posojilnici so gospodje, ki dobro vedo, kaj se pravi: „Vigilantibus jura“ in kako nujno treba je, da se tako trdovratne in svojeglave sodnijske uradnike malo bolj potiplje. Napravila se je torej obširna in temeljita pritožba na visoko c. kr. pravosod. ministerstvo. V tej prošnji, katere je bilo priloženih 16 nemških zemljišno-knjižnih odlokov, sklicevalo se je na mnogobrojne ukaze ministerstva samega, ki so imeli namen, urediti stališče slovenščine pri sodnijah in ki so vsaj toliko dosegli, da se slovenske vloge pri sodnijah na Kranjskem vsaj a limine ne zavračajo in da se celo pri najvišji sodnijski oblasti v deželi, to je pri c. kr. deželni sodnji v Ljubljani na slovenske vloge dajejo slovenski odloki. Povdarjalo se je nadalje, da mora slovenščina pri sodnijah vsaj toliko pravic imeti, kakor nemščina, kar se tudi strinja s §. 13. občnega sodnega reda, — uglasalo se je, da se v najnovejšem času slovenščini niti v viših instancah ne stavijo ovire, kajti pravde, v katerih tako rekoč ni bilo niti jedne nemške besede, so se v viših instancah brez zadržka vzele v delo in se tudi rešile. Tudi

c. kr. mestno delegovana okrajna sodnija v Ljubljani rešuje druge slovenske vloge slovenski in v aktih te sodnije so pravde, v katerih ni niti jednega nemškega zapisnika, tako da skoro ni razlike mej omenjeno sodnijo in drugimi sodnijami po deželi, ki večinoma slovenski uradujejo. Tembolj čudno je torej, da se pri zemljišno-knjižnih odlokih dela tako trdovratna izjema in da se ne morejo ločiti od zastarelega stališča, kajti, če so sodnije po takej praksi priznale, da so v prepirnih zadevah slovenski odloki po zakonu dovoljeni, tedaj se nikakor razvideti ne more, zakaj da morajo baš v zemljišno-knjižnih zadevah vsi odloki biti nemški, ko bi se vendar nasprotno smelo misliti, da, ker so zemljišne knjige javne, morajo zemljišne knjige kot take, isto tako pa tudi zemljišno-knjižni odloki biti splošno pristopni, to, je kolikor možno, lahke umljivi.

Zaman bi se brskalo po zakonu, ki bi le deloma opravičeval postopanje c. kr. mestne delegovane okrajne sodnije v Ljubljani, temveč moglo bi se baš v zemljišno-knjižnih zadevah trditi, da če je sploh kaj slovenskih odlokov dovoljenih, morajo pred vsem odloki v zemljišno-knjižnih zadevah biti dovoljeni, kajti po §. 5. zakona z dne 25. julija 1871 št. 95 drž. zak. so celo slovenske vknjižbe v glavno knjigo dopuščene, zaradi tega bi bilo smešno misliti, da je nasproti vsemu temu zemljišno-knjižni odlok v slovenskem jeziku po zakonu prepovedan.

Potem pravi pritožba, da je c. kr. mest. delegovana okrajna sodnija najbrže jedina v deželi, ki se še vedno brani izdajati zemljišno-knjižne odloke v slovenskem jeziku, ko vendar s praktičnega stališča baš taki odloki najgloblje posezajo v življenje naroda, ker gre večinoma za imetek in ker je marsikateri zbog neznanja nemščine in ker si ni mogel raztolmačiti nemškega odloka imel veliko škodo. Žalostno, a popolnem istinito je, da zemljišna knjiga v Kranjskeji še nema takega zupanja, kakor pa drugod. Prosto ljudstvo ima še vedno veliko nezaupnosti glede delovanja zemljišno-knjižnih oblastev ter se glasno pritožuje, če zaradi neumljivih, v nemščini spisanih odlokov škodo trpi. Kdor pozna razmere, smatrati mora ravno te odloke kot prvi in glavni vzrok te nezaupnosti. Visoko ministerstvo steklo bi se torej za deželo kranjsko posebne zasluge, ko bi podrejenim sodnijam pri-

poročilo, da se imajo izdajati zemljišno-knjižni odloki v slovenskem jeziku.

Naposled stavila se je prošnja: Visoko c. kr. pravosodno ministerstvo naj blagovoljno vsprejme to pritožbo in c. kr. mest. delegovani okrajni sodniji v Ljubljani dà nalog, da se imajo v bodoče pritoževalcev slovenske zemljišno-knjižne vloge reševati v slovenskem jeziku.

Na to pritožbo dobila je „Kmetška posojilnica Ljubljanske okolice“ včeraj naslednji odlok: Nr. 378.

Diese belegte Beschwerde wird dem Beschwerdeführer in Folge hohen Erlasses des k. k. Justiz-Ministeriums vom 21. Dez. 1884 Z. 20300 und der hohen Oberlandesgerichts-Verordnung vom 31. Dezember 1884 Z. 15777 mit der Eröffnung zurückgestellt, dass hierüber die geeigneten Verfügungen erlassen worden sind.

K. k. st. del. Bezirksgericht Laibach
am 8. Jänner 1885.

(Podpisa ni moč čitati.)

Dasi ta odlok ni preveč jasen, smemo vendar zaključevati, da so pritoževalci v tarčo zadeli, kajti nekateri gospodje pri okrajni sodnji Ljubljanski bili so pretekle dni močno razsrjeni, ker bodo odslej morali izdajati tudi v zemljišno-knjižnih zadevah slovenske odloke in ker bode odslej konec dosedanjemu „justamentnöt“.

Nauk iz vsega tega pa je: Pojdi in stori tudi ti tako, kajti kdor trka, se mu odpre!

Politični razgled. Notranje dežele.

V Ljubljani 13. januarja.

Izjemne naredbe proti časnikom na **Hrvatskem** že kažejo svoje posledke. Da bodo pri tem zadeti le opozicijski listi, to se razume samo po sebi. Včeraj je bil urednik Pozora Klemen Božič obsojen zaradi razžaljenja časti na 7 mesecev v zapor. Res lepa svoboda vlada v Hrvatskeji.

Kardinal Smor, prmas **ogerski** imel je daljšo avdijenco pri cesarji. Naravno je, da se ugiha, kaj da je bilo povod tej avdijenci. Kakor nek Dunaiski list poroča, je bil kardinal povabljen k avdijenci na željo ogerskega ministerskega predsednika. Šlo je zato, da se sklene kak kompromis zaradi reforme gospodske zbornice. Cerkvenim dostojanstve-

LISTEK.

Osobna verésija (kredit) z ozirom na socialno reformo.

(Dalje in konec.)

Člen 2. Ako pospešuje menični privilegij razvidno zaméno blaga proti verésiji, ter po tem takem posredno potrošek in proizvodstvo (produkcijo), morajo se proti temu dvomnemu in lažnjivemu učinku v poštev jemati zle posledice, katere škodujejo človeštvu po meničarenji (wechselreiterei) in ponarejanji menic.

Privilegij le-ta uporablja se na najlaži način tudi tako, da si ž njim preskrbiš sebi ali družemu potrebnih denarjev, ne da bi se bila podložila menici kaka poštena kupna ali posojilna pogodba. Papir je potrpežljiv, ter skoro ne neprigleden z ozirom na vprašanje, je li menice namenjena komu tretjemu, izvira li iz poštene pogodbe ali ne.

Opazka dotična pa tudi ni mejna; speča se, kakor obče znano, dandanes na stotine in stotine

takozvanih bankirskih menic, ki imajo namen, le denar kovati, in sicer čudovito redno, oziroma se odlikujejo mimo navadnih menic za blago, — gledé brzega diskonta; istotako so oderuhu sloveče kavalirske menice kaj prijetna prikazen; slednjič tudi zakon ne razločuje menic po njihovem izvoru: privilegij oklepa se le oblike dolžnega pisma. Ker dalje takšna omejenost postavnim potom itak ni izvršljiva, zabredemo vsled take zahteve k večjemu v nove goljufije, a poleg tega skušali bi privilegij uporabiti. Nič tedaj ne ovira, da se v stiskah ali v svrhu kacemu podjetju meničarenja s pomočjo kacega prijatelja poslužuješ, kateri je morda v enakem slučaju, istotó smerujoč, da se mu v priličnem slučaju hvaležnega skažeš. Seveda naslanja se takšna spekulacija na to, da dobijo take menice prejemnike; ali zaupanje v menični papirček je neomejen, sigurnost njegova se čedalje vekša z množičimi se podpisimi in imeni: tedaj je le važno dobiti na menico potrebnih podpisov. Taki podpisi (giri) iz prijaznosti dobe se pa zopet le po prijateljih ali pa proti plačilu, temveč ker takovi girantje sami potrebujejo in zahtevajo jednake prijaznosti; slednjič se taka me-

nica vendar le diskontira, bodisi privatnim potom, ali pa po katerej verésijskej banki. Ni treba posebe povdarjati, da se potom meničarenja pogubé ogromne svote narodnega premoženja v spekulacijah; ravno tako se s časom po posredovalnih osebah narodí cela vrsta požeruhov in pohlepnežev narodnega blagostanja, ker se mora ta denar z višimi obrestmi povračati, — požre ga pa do krajcarja ta vjeda, in kdo jih poplača? Dolžnik — a za proizvodstvo so ti denarji neplodni, — ker premoženje more nastati in množiti se izrečno po proizvodstvu.

Sicer kdo poreče, meničarenje je le začasna prikazen, pojemajoče zló, ker se za kratko dobo završene pogodbe menične naravnim potom zopet razderó, a denar po kratkodobnej uporabi zopet v Abrahamovo naročje povrne. Ali kedar se je v jednom slučaju jednake menice mej trgovci ustvarile, se kmalu tudi ponavljajo, s smotrom, da bi se po ravnokar prejetih novcih že zapala plačitev omogočila. Čestokrat se pripeti, da so v velicijah trgoviških ogromne svote v jedno mer na tehtnici, hki bi v zraku visele, — in sicer po verésijskih zavodih

nikom neki ni prav, da ne bodo več titularni škofje člani gospodske zbornice. Vlada se pa boče sporazumeti s škofi tako, da titularni škofje sicer ne bodo več vsled svojega dostojanstva zbornični člani, a jih bode imenovala dosmrtnimi člani. S tem je bil tudi kardinal zadovoljen. Potem se je cesar s kardinalom še dogovarjal o boljšanji plač nižjemu duhovenstvu.

Vnanje države.

Ker je bil italijanski potovalec Bianchi v Assabu umorjen, sklenila je vlada tja odposlati vojno ladjo, da poiščejo in kaznujejo morilce. Govori se, da ta italijanska ekspedicija ne misli omejit se samo na Assab, temveč zasesti še druge kraje. Jedno poročilo celo javlja, da bode italijanska ekspedicija prodirala iz Suakima proti Berberu, in Angliji pomagale ukrotiti Mahdija. Za plačilo bode potem Anglija Italiji pustila posesti Massauah, Zula-eid-Zela in Harrar ozemlje.

Danes se začne pomladansko zasedanje francoskih zbornic. Ker so pa volitve v senat še je 25. t. m. bode se najbrž zborovanje odložilo, dokler ne bode senat polnoštevilni. Morda bode pa samo senat svoje zborovanje odložil, zbornica pa takoj začela svoja dela. — Veliko senzacijo napravlja nek govor Pavla Berta pri banketu Lionskih demokratov. Pavel Bert je hudo napadal vlado in mej družim rekel, da se Ferry le zato vzdržuje, ker zbornica večina mej francosko-kitajskim sporom neče menjati vlade. Vsi navzoči so pritrjevali govorniku.

Pri nadomestilnih volitvah v rumunsko zbornico izvoljeni so samo liberalci, mej njimi tudi Rosetti.

Jutri pride v nemškem državnem zboru na vrsto predlog poslanca Wedell-Mellhowa o vpeljavi borznega davka. Temu predlogu se bodo najbrž poseben ustavljal zastopniki židovskega liberalizma, to je svobodomiselnja stranka.

Afriška konferenca še sedaj ni rešila vprašanja o nevtriliteti kongijskega ozemlja. Kakor se misli, se nevtriliteta ne bode raztegnila na vse kongijsko ozemlje, temveč samo na novo kongijsko državo.

Na francosko-kitajskem bojišči prično se v kratkem večji odločilni boji. Pred Kelung so že prišla francoska podkrepčenja in vsak čas je tam pričakovati boja. O operacijah proti Lang Sonu pa ni nobenih novih poročil. To pa ni nič čudnega, ker general Negrier sedaj protira s svojimi vojniki po čisto neznanih krajih, kamor še nikdar ni prišel noben Evropec. Francoski potnik Amiotte je sicer bil v Lang-Sonu, pa je šel čez Bac-Lé, kodar pešje le slaba steza in manjka vode. Negrier pa prodra s svojimi vojniki po dolini reke Loch-Nan, kateri pot pa mora biti boljši, ker so tod Kitajci prihajali, da so napadali francoske čete, in celo topove s seboj vozili.

Kakor neki francoski list javlja, so razmere v Egiptu jako slabe. Po deželi ni nikdo varen svojega življenja in imenja; roparske čete se klatijo okrog in pustošijo deželo. Premožnejši posestniki beže v Aleksandrijo in Kajiro.

Poveljnik sudanske ekspedicije general Wolseley je brzojavil iz Kortija, da je tja prišel sel od Gordona, ki je odšel iz Kartuma 28. decembra in naznanil, da se Gordonu in njegovim četam dobro godi. Gordonovim parnikom se je posrečilo s severa pripejati živine in žita, ter tako za dalje časa mesto preskrbeti z živežem.

Dopisi.

Iz Celja 12. januarja. [Izv. dop.] (Posojilnice in naši posilenemci in „kmetijski prijatelj“ dr. Glantschnigg.) Kjer koli začne posojilnica svoje delovanje, potibnejo skoraj vse eksekutivne prodaje njenega okraja. To se opazuje v vsakem okraju, kjer je posojilnica.

in izvrstno ustrojeni meničarske kliki, — svote, katere izključljivo služijo denarnim in oderuskim spekulacijam. — Jeden pot pričeto meničarenje običajno nema konca, dokler se ne pogrezne jeden in drugi taci udeležencev; ker le redko kedaj se povrnejo novci, na tak način pridobljeni, ako se toraj menična ponovitev ponesreči, kar se včasih vendar le pripeti, kar je od začasnih odnošajev v trgoviških in diskonta zavisno, tedaj je tudi porušje (ali bankerot) gotovo, v katerega se sliče v brezno pogrezneje umoviti soudeleženci. Tako porušenje pak vpliva tudi na pošteni menični promet vsled navstale nezaupnosti v blagovne menice, katere se sedaj težje diskontujejo; tako da prouzroči meničarenje na jednom samem trgovišči izrečni uzrok veseljnega porušja v trgovinskem prometu, — in to dokazujejo poslednji žalostni dogodki v ožjej in širjej domovini.

Z jedne strani nastane tedaj iz meničnega privilegija mej trgovci in meničarji meničarenje, a z druge strani potratnost, ker preskrbi novce nedelujočim osebam na njihovo privilegirano potrdilo, — novce — kateri bi se jim sicer ne bili

V Celji, v Žavci, v Sevnici ni slišati eksekutivne prodaje kmetij, celo v Pišecah, kjer se je še le pred pol letom ustanovila posojilnica, pozna se že koristni vpliv njen v tem oziru.

Koliko bi se bilo ohranilo kmetij, koliko denarja, pridelanega s krvavimi žulji našega kmeta, bi bilo manj se izdalo za eksekucije in tožbe, ki pomenijo pogubo kmeta, kako bi bilo kmetско stanje zdaj v naši domovini, ko bi bili ti denarni zavodi vsaj že deset let stari, ali ko bi bile hranilnice bolj prizanesljive proti kmetom postopale ter jih ne pogubljale brez usmiljenja po neznosnih stroških takšnih eksekucijskih dražeb?

Kmetija, ki pride do eksekutijske dražbe, se malokdaj more rešiti.

Kmet dobi posojilo iz hranilnice s 5% nim obrestmi, se ve da se ti vsled visokih stroškov za realizovanje, precej zvišajo, torej nema nikakor samo 5% nih obrestij več. Povprek pa pride v 10 letih naš kmet najmanj trikrat v tožbo. Vsakdo ve, koliki so stroški in potem se lahko izračuni, kake so te 5% ne obresti. Vzemimo na primer meni znan slučaj Celjske hranilnice: Stranka je dolžna tri kapitale in ostala je obresti na dolgu. Znan kmetijski prijatelj dr. Glantschnigg, kot zastopnik Celjske hranilnice, vzame jo torej v svoje nežne kremplje in pošlje s prvega stranki tri tožbe, potem tri eksekutivne rubeže zemljišča, tri rubeže premakljivega blaga in tri eksekutivne sekvestracije in se ve da tri eksekutivne prodaje zemljišča. Dotični posestnik je imel torej v kratkem času doma tri tožbe in petnajst rubežev; da pa neso bili vsi ti rubeži jako po ceni, je umavno, ker jih je napravil „kmetijski prijatelj“, znan že po svojih nizkih stroških, ki so včasih tako nizki, da mu součija nad polovico zbrše.

Dragi čitatelji! iz tega si napravite sami komentar. Tako postopa naš (??) kmetijski prijatelj (??), tisti prijatelj, ki pri vsakej priliki udriha po naših posojilnicah, spoznavši njihovo koristno delovanje in nevarnost za njegovo „kmetisko prijateljstvo“.

Dotično stranko je rešila Celjska posojilnica, morala jej je posoditi v to svrhu ogromno svoto. Pristaš dr. Glantschnigg-ove stranke priznal je s solznimi očmi nepristransko pomoč posojilnice, rekoč: „zdaj že vem kakšen kmetijski prijatelj je ta gospod in tudi vem, kdo je v resnici pravi kmetijski prijatelj.“

Sicer ni to jedini slučaj kmetiskega prijateljstva dr. Glantschnigg-a; 25. septembra 1884 je isti dr. Glantschnigg vložil proti jednemu posestniku v jednom dnevu nič več kakor 22 eksekutivnih dražeb in 8 dnij prej samo 20, toraj v teku 10 dneh proti jednemu posestniku je vložil ta človekoljubni kmetijski prijatelj nič manj in nič več kakor samo 42 reci: dveinštirideset prošenj za eksekutivno prodajo posestva. To je tisti kmetijski prijatelj, ki v lističi „Deutsche Wacht“, v Tagesposti in naposled v svojem buteljnu iz jeze proti našim mladim in zelo koristnim, toraj tudi zelo vplivnim narodnim denarnim zavodom „posojilnicam“ na vse moči kriči, ako kje na svojem lovu slučajno v roke dobi kako tožbo posojilnice. Primerjej: 42 eksekucij proti jednemu posestniku, Celjska posojilnica je pa po poročilu l. 1883 tožila samo 4 stranke, torej ne bode dosegla še v 10. letih omenjenega števila. To je isti dr. Glantschnigg, ki se drzne kričati „un-

posodili, katerih bi drugače ne bili potrošili. Če že toraj v obče nasprotujemo izposojevanju novcev mej nedelujoče ljudi, kar kvari proizvodstvo, ter smeši smoter kapitala, — tedaj tem više nasprotujemo naredbi, po katerej se pospešuje takošno izposojevanje, — in to se godi po meničnem privilegiju v vseh modernih državah.

Vsled takega privilegija pak nastane meničarenje, oziroma goljufija glede meničnega izvora, a poleg tega se še goljufija in prevara v obče vgnezdijo, in če količkaj drzno goljufiš z ozirom na poznate odnošaje v dotičnih trgoviških, preskrbiš si igraje verésijo in novce.

Sicer lahko sleherno reč zlorabiš in tako tudi podpise na navadnem dolžnem pismu; ali pri poslednjem preiskuje posojevalec mnogo ostrejšje podpis dolžnika samoplačevalca, nego menični upnik, kajti temu se sleherno na menici stoječe ime glede sigurnosti zadostni porok dozdeva, da tedaj v to svrhu menice skoro nikoli ne preišče, ter je navadno tudi ne more.

Člen 3. Omenjene neprilike in odnošaji pospešujejo bistveno diskontne banke, ustrojene

verschämter Zinsfuss dieser Institute“ akoravno mu je znano naslednje: Celjska posojilnica jemlje 6% od posojil in daje 5% za hranilne vloge, nekatere hranilnice pa jemljejo 7% od posojil na menjice, tako naznanja po Graški tetki hranilnica v Ljubnem (Leoben), da od 1. januarja 1885 naprej zniža 7% obresti od posojil na menjice, na 6%, Ormuška hranilnica je tudi še le pred kratkim znižala svoje človekoljubno obrestovanje itd., celo Celjski hranilnici je morala pred par dnevi plačati stranka za prolongiranje menjice 7% in vendar obrestujejo hranilnice vloge po 4%, posojilnice pa po 5%.

Kaj torej dr. Glantschnigg-ovo kričanje in zabavljanje pomeni, se iz vsega tega jasno vidi. Značiti bode tudi predstojeci dopis ponatisnula „Deutsche Wacht“ „zur Nutz und Frommen unserer Partheigenossen“.

Dobrotinski.

Iz Pulja 10. januarja. [Izv. dop.] Gospod urednik, lepo smo si nakopali na glavo! Glavni organ na kant prišle, ranjke „državne stranke“ — nesrečnega spomina — je v svoji številki od dne 4 t. m. izlil ves svoj nemško-liberalni žolc na nas. Pa se nam tudi prav godi! Mislite le si toliko predrznosti!

Slovenci so toli nesramni, da eksistirajo v Pulji — da, še več: njihova predrznost sega tako daleč, da se tudi svetu pokažejo, da so. Ni-li to preveč za vsako verno nemško-liberalno dušico?! Ni-li nje srd opravičen, ko vidi in sliši kako poblevni in nikogar žaleči Italijani, — njeni bratci — nesramnim, predrznim Slovincem glave pobijajo in da ti-le poslednji nikake hvaležnosti ne kažejo za tako nedvojbene dokaze mroljubnosti in bratske ljubavi. Slovenci so barbari, pa je ven, kajti, da neso barbari bi si ne pustili glav pobijati od vanje zaljubljenih Italjanov, niti bi ne bili za take dobrote tako grdo nehvaležni. Potrebni so v istini nemške in italijanske kulture, — to Vam bi bil „flašter“ na vse njihove rane, da si boljšega misliti ne morete. Prav ima „Neue Freie Presse“, preiskava naj stvar razjasni, hudodelstva morajo priti na dan; se ve da zlodejniki so v tem slučaju samo Slovenci. Kdo neki drugi?!

Pa čujte dalje: „Slovenski koloniji“ v Pulji je prišla nesrečna in gotovo veleizdajska misel v glavo, ustanoviti Čitalnico in — o groza! — celo apelovati na tukajšnje slovenske delavce in jih tako zapeljevati, da bi se hudo pregrešili nad očetovsko skrbjo, s katero nas obsipajo preljubeznivi prijatelji naši. In, gospod urednik, Vi ste tudi deležni tega zlodejstva, kar tudi ni ostalo zamolčano. Zakaj pa ste objavili moj zadnji dopis. Pa bodimo resni. „Nr. Fr. Pr.“ je prinesla od tu dopis, ki pa kaže popolno nepoznanje razmer, ali pa — kar je zelo verjetno — vedno zavijanje resnice. Vsekako lep karakteristikon za dotičnega dopisnika.

Ker je vpletenih mej drugim mnogo napadov na razne državne funkcijonarje, nam je jasno, da namen omenjene korespondence je v prvi vrsti ovažuški.

Nam ne pride niti na um, da bi odgovarjali na vsa nakopičena sumničenja, ker oni časi, ko je hodila vlada informacij iskat v „N. F. Pr.“ so menda vendar le pri kraju. Samo na dve laži dovolite nam, da odgovarjamo.

Dopisnik rečenega nemškega lista govori, kakor da bi se bila Čitalnica v Pulji še le pred krat-

na delnice in dobiček, zlasti, če so ob jednom po pravici odlikovane, da smejo bankovce izdajati v večem številu, nego je v njihovih blagajnicah shranjeno zlato in srebro vredno; tako imenovane „Zettelbanken“.

Diskontovanje, oziroma kupovanje menic proti temu, da ti nekoliko obresti odbijejo, je sedaj običajna naložba za novce, in radi meničnega privilegija toli varna, da se naravno kapitalisti k jednacim podjetjem kar gnetejo, zlasti ker osmučejo lahko za više obresti onega, kateri je v pretečej nevarnosti in stiski poskusil razpečati svoje menice.

Vrhu tega je še pomniti, da pride tak papir večkrat na prodaj, tako, da je kapital na ta način in radi kratkega plačilnega obroka zmirom v blagajnici shranjen na razpologo katerikolemu plodovitemu podjetju. Potlej pa se ustrojajo družbe kapitalistov z izrečno smerjo, da kupujejo s skupnim kapitalom menice na debelo, in nič jih ne ovira menice napisati samemu sebi in dalje prodajati.

Tako se zgodi, da se diskontuje daleč čez svoto lastne glavnice na samosvojo verésijo: bodi si, da se lastne menice oddajejo

kim ustanovila, češ sedanja vlada je kriva, da se širijo slovanske aspiracije, ona je prouzročila narodnostne prepire. Temu nasproti konstatujemo, da Čitalnica naša obstoji že nad 6 let in sicer v najlepšem sporazumljenju z vsemi tukajšnjimi društvi.

Dopisnik hoče na dalje po vsi sili podtakniti društvu politična rovanja in skrivne agitacije in kliče tako nekako „durch die Blume“ policijo na pomoč. Proti temu moramo svečano protestovati. Čitalnica je ustanovljena na podlagi od vlade potrjenih pravil, ona še ni nikdar prekorčila mej, predčrtanih jej po pravilih. Njena naloga je blága, lepa, kulturna, to svojo nalogo bode tudi v prihodnje zvesto izvrševala. Skrivnih agitacij mi ne poznamo, ker se nam belega due bati ni. V politiko se društvo mešalo ni nikdar in se ne bode.

„Die diessbezüglich in Capo d' Istria eingeleiteten Untersuchungen werden wohl einiges Licht in die Sache bringen.“ — Da, tudi mi to odločno pričakujemo. Ne samo „einiges Licht“, ampak cela resnica mora na dan, da bode vsaj svet jedenkrat vedel, kdo hujška, kdo goji sport, katerega „N. F. Pr.“ imenuje „Nationale Hetzereien“.

Toliko bodi v odgovor „novi svobodni branjevski“.

C—t—č.

Domače stvari.

— (Odlikovanje.) Presvitli cesar imenoval je vsled posebne milosti c. kr. poročnika izven službe g. grofa Lanthieri-ja v Vipavi, nadporočnikom ad honores.

— (Najviše potrdilo) dobili so ukrepi deželnega zbora kranjskega, da se pobira: a) 20% užitinska priklada od vina, vinskega in sadnega mošta in od mesa. b) Kot posebna priklada 3 gld. od hektolitra porabljene žgane pijače. c) 21% priklada od vseh predpisanih direktnih davkov s prikladami — vendar se ima pobirati priklada na žgano pijačo, ko se slednja vlaga v prodajalnice in skrambe, ali pa ko se nastavi, da se na drobno prodaja.

— (Kranjske eskomptne banke) delničarji imeli so včeraj popoldne ob 4 uri izredni občni zbor. Upravni svet poročal je o stanju banke v 31. dan decembra 1884. Ravnatelj Zenari poveril je 105.771 gld. 48 kr., pri firmi Neuss bode izgube 24.792 gld. 32 kr. Z ozirom na rezervni fond in lanski dobiček, bi morali delničarji pokriti 21.419 gold., to je 14% delniške glavnice. 454 upnikov, ki imajo 574.494 gld. 84 kr. vložnih, privolilo je moratorij, 134 upnikov, ki imajo 114.860 gld. 10 kr. vložnih, pa še ne. Sklenilo se je, da se eskomptna banka razpusti in prične likvidacijo. Naslov likvidacijske firme bode: „Kranjska eskomptna banka v likvidaciji.“ V likvidacijski odbor so se izvolili od strani delničarjev gg.: Emerich Mayer, Josip Luckmann, Matej Treun, Josip Kušar, Vaso Petričič. Od strani upravnih svetnikov gg.: Josip Kordin, F. M. Schmitt, Josip Krisper in Janesch.

— (Puljski Slovenci) poslali so pesniku S. Gregorčiču naslednjo čestitko:

Velečastiti gospod Simon Gregorčič
v Gradišči na Goriškem.

Pismo poslano Vam od najslavnejšega zastopnika jugoslovanske vzajemnosti in odličnega dostojanstvenika naše sv. katoliške cerkve, prevzvišenega vladike Djakovskega J. J. Strossmajerja vzbudilo je v nas občo radost in navdušenje.

drugej diskontnej banki, ali da se porabi veresija, dovoljena poslednjem v to, da se ž njo tuje, prodaji namenjene menice poplačajo; še preprostejša je, da oddaje diskontna banka za tuje menice mestu gotovine lastni menični sprejem (Wechselaccept); naj si izposojevalec preglavice dela, kako da preobrne menice v novce; diskontovanje postalo je tako najširnejše in najplodnejše početje, se ve da dokler priznava trgovinstvo in promet vrednostne papirje, mestu menic pridobljene.

Ako pa že take banke poslujejo, potem je naravna posledica, da se pri njih, ker kažejo večjo denarno silo, menice v čedalje večem broji prodajo; zlasti pri onih, katere so poverjene bankovce izdajati; z druge strani pa radi posebnega vpliva neizogibno pritiskajo na te zavode njihovi ustanovitelji, upravitelji, veletržci in bankirji, kateri so v svojih krogih izrazito čislani, — ti določujejo diktatorično, katere menice ima banka kupovati, katerih zopet ne, če pridejo na razpolago ali ponudbo; one menice toraj odlikovale se bodo pred vsemi družimi, katere so za

Laskajoče priznanje, izraženo Vam od tako odlične strani živo odmeva v naš h src h. Slovenska naselba v Pulji, izražujoč Vam tem potom svojo gorečo ljubav, pošilja vroče prošnje do Vsegamogočnega za Vaš blagor, da bi še dolgo, dolgo osrečevali narod slovenski z ž njalnimi umotvori božanstvene muze.

V Pulji, meseca januarja 1885.

(Slede podpisi.)

— (Znamenja časa.) Prijatelj našega lista piše nam iz bojevitve Štajerske: Znamenito je to, da, kadar nemčurjem prede, priskoči na pomoč — vladna roka. Ko so se vršile volitve v okrajni zastop Ptujski ter so le vsled silnega žuganja ter v nebo kričečega za Slovence krivičnega volilnega reda (Ptujski m kočarjem, ki ne plčujejo nikakoršnega zemljišnega davka, pripoznalo je Graško namestništvo volilno pravico v veleposestvu) morala je priti na pomoč — vladna roka Premiersteinova. Ko je na Štatini nemčurjem predlo, priskočila je zopet vladna roka Premiersteinova onim na pomoč. In včeraj v Ormoži pri volitvah v mestni zastop, — g. Premierstein moral je — posredovati! Zdi se nam, da imajo ti gospodje nalog tako ravnati od „zgoraj“, kajti inace bi se ne mešali v stvari, katere jih prav nič ne brigajo. Da, v takem stanju Slovenci na Štajerskem še nesmo živeli. Pa vsaj nemamo nikogar, ki bi stvari na višjem mestu razjasnil. Kdaj se bodo slov. Štajercem vremena zjasnila?

— (O ponarejenih bankovcih) trosile se se v nedeljo in včeraj čudne govorice po mesta. Pravilo se je, tu in tam so se izdaval, tega in onega so deli v preiskavo in več taci vzmernirjivih vestij. Vse te govorice pa so izmisljotina. Stvar je namreč ta: V neki tukajšnji gostilni izda o se je nekoliko goldinarskih bankovcev, na katerih so bile številke nekoliko nižje tiskane. Vsled tega se je mislilo, da so bankovci ponarejeni. Dotičnik, ki je prejel sumne bankovce, pozval je sam policijskega nadzornika, ki je potem te „falz fixate“ kazal raznim veščakom in blagajnikom. Vsi so soglasno izrekli, da so bankovci pristni, da so se le pri tisku številke nekoliko premaknile. Torej nikakor ne gre, širiti lahkomišelnost govorico o ponarejenih bankovcih in sumatičiti poštene in vsega spoštovanja vredne someščane hudodelstva, o katerem se jim nikdar niti sanjalo ni.

— (Vreme) pri nas je izredno neugodno. Snega je toliko, da ga ni moči niti po ulicah izrebiti, ker neprestano sneži, mokrota in mlake po vseh ulicah in trgih. Drugod je drugače. Na Štajerskem in Koroškem je hud mraz. V Celovci so imeli pred par dnevi baje — 18° R, na postaji Wald celo — 22° R. — Zaradi slabega vremena in zametov so imeli železnični vlaki zamude.

— (Število odvetnikov v Štajerskeji 1884. leta.) Minulo leto bilo je v Štajerskeji 148 odvetnikov, od katerih jih je poslovalo v Gradci 63, v mestih Mariboru in Celji po 8, ostali pa po drugih manjših mestih.

— (Škofjeloska prostovoljna požarna bramba) napravi svoj plesni venček 18. t. m. v Štemarških prostorih, pri katerem se bode tudi srečkanje za dobitke vršilo. Čisti dohodek namenjen je v prid blagajnici društva. Vstopnina: za neude 1 gld., za ude 30 kr., gospe in gospice proste. Začetek ob 7. uri. Vse prijatelje društva vabi k tej veselici uljudao odbor.

diskont zaupni može in bankini upravitelji posebej priporočali. Tako se snujejo bankine klike, katere obirajo izrečno na svoj prid in dobiček banke in denarne zavode, od njihovega vpliva in pritiska zavisne, ter kvarijo proizvodstvo, pričakuječe podpore po veresiji. Pri takšnih bankah se namreč proizvodstvo, oziroma mali trgovec le težko iznebi svojih blagovnih menic, — bankini trinogi že umejo vsakoršne zapreke postaviti, kedarkoli se jim umestno zdi; tedaj jo proizvodstvo oziroma mali trgovec prisiljen, kacega maziljenca v to svrhu naprositi, kateri posredujoč menice prevzame, veresijo lastnega podpisa, razumljivo — proti odškodnini (proviziji) dovoljujoč; ter zanj pri banki izplačane novce sprejme, kateri se mu po odbitih visocih obrestih sledujoč — velikodušno izročé. Na omenjeni način so se proizvodstvu potrebni novci zelo znatno podražili, izrečno na prid malobrojnim maziljenim samopašnikom.

Marsikateriga delavnega fabrikanta, kateri je bil prisiljen radi pomanjkanja podjetju potrebnih novcev svoje menice na blagu prodati — marsikoga vjemó te nenasiťljive in nerazrušljive bankine klike

— (Slovenska Čitalnica v Gorici) priredi v tem predpustu naslednje plesne veselice: 17. januarja, 1. februarja in 14. februarja. Začetek vsakikrat ob 9 uri. Svirla bo vojaška godba tukajšnjega c. k. 62. pešpolka. K obilni udeležitvi vabi odbor.

— (Razpisano) je mesto zemljišnega knjigovodje pri c. kr. okrajni sodnji na Ptui. Prošnje do 1. februarja t. l.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Dunaj 13. januarja. Cesarjevič Rudolt in Štefaniya ogledala sta si v novem rotovži sliko Hlavačekovo.

Dunaj 13. januarja. Bankirja Nodererja so zaprli, ker je nekej stranki poneveril 10.000 gld.

Rim 13. januarja. Vest, da bode Mancini povodom Assabskega vprašanja poslal noto zastopnikom Italije in vlastim, je neosnovana.

Berolin 13. januarja. Princ Avgust Virtemberski umrl.

Madrid 13. januarja. Senat je glede dijaškega vprašanja s 136 proti 48 glasom vladi zaupanje izrekel.

Razne vesti.

* (Tihotapstvo 1884. leta.) Minulo leto konfiskovala je finančna straža ob državnih mejah 2.074.504 smodek, 201.148 kgr. tabaka in 1.139.538 kgr. tabačnih satik, katere so hoteli vtihotapiti v našo državo. A tudi sicer cvete tihotapstvo z družini stv. rmi. Tako se je objavilo lani 13.382 tihotapstev, 12.874 slučajev težkih in 6315 slučajev navadnih prestopkov davkovnih zakonov. Vrh tega kaznovala so oblastva 6256 prestopkov na davčnih progah, 4464 prestopkov radi kratenja davkov in 9146 drugih kazenskih pregreškov. Tihotapci oškodovali so 1884. l. državo vkupe za 754.062 gld., ker so konfiskovano blago prodali in toliko stržili, da so s temi dohodki pokrili vse druge troške. Za nagrade izplačala je država ovaudum 138.142 gld.

* (Potres na morji.) Kapitan barke „Isabel St. John“ dospevši iz Kadiksa v Novi Jork poroča, da so 18. decembra m. l. mej 38 51° širjave in 29 55° dolžine na zahodnej morskej planjavi Azorskih otrok čutili na krovu barke strašansko potres, katerega je spremljalo grozno gromu podobno podmorsko bobnenje.

* (Vinska letina na Francoskem 1884 leta.) Kakor razvidimo iz uradnih statističnih poročil, pridelala je Francoska minulo leto 34.780.726 hektolitrov vina t. j. za 1.248.456 he. manj nego 1883., a vendar za 4 milijona he. več nego 1882. leta. Kakovost vina je v obče dobra. Žalibože da v Francoskej trtna uš letom za letom vniči mnogo vinogradov. Vinorodno zemlje imajo sedaj Francozi le 2.040.759 hektarov proti 2.446.000 he. 1874. leta. Samo 1884 leta ugonobila je trtna uš 55.000 he. po vinogradih, osobito v pokrajinah Charente, Gers in Gironde. Po opustošenih gorinah zasajajo vinogradniki in sicer z jako povoljnimi vspehom amerikanke trte.

* (Oj ta nesrečna ljubezen!) Iz Brna se poroča da se je ondu 5. t. m. zjutraj ustrelil železnični uradnik Fran Ludvik zaradi spora s svojo ljubimko, katerej je žugal najprve s pištolo, a naposled sam sebi končal svoje mlado življenje. Samomorilec, sin obče spoštovanih starišev, bil je še le 19 let star.

* (Tak je svet!) Nek pridigar v San Francisku jevil se je že dlje časa, da je bila cerkev vedno skoraj prazna. Neko nedeljo toraj z lece oznani, da bo pripovedoval o velikem škandalu iz jedne najprvih rodbin. V določeni dan bila je cerkev natla-

v svoje zapeljivo nastavljene mreže. Seveda ni nič lažjega, nego takim potom tržiti in igrati se z milijoni, ter okoristiti se z odškodnino in obrestmi, ne da bi sami kaj imeli izvzemši zveze z banko, ne da bi razum lastnega podpisa kaj žrtvovali pri izposojevalcu, katerega na katerisibodi način z zakonitimi verigami obvežeš.

Če se tedaj v sedanjosti snujejo diskontne banke z navidezno smerjo, s cénim denarjem pomoči proizvodstvu, od veresije odvisnemu, — in če tudi včasih posojilo take banke trgovcu v resnici hasne: vendar ne smeš nikakor prezirati, kolike ogromne svôte, nakopičene po jednaci zavodih se po meničarjenji odtegujejo proizvodstvu, kakó močno se novci po takih bankah delavnemu svetu podražijo; in takó se dvignemo do pravičnega sklepa:

Človeške družbi ne hasnejo eskomptne banke toliko, kolikor jej škodujejo; razmotrivajoč, da je napredek moderne veresije v resnici kulturni napredek, zadela je človeštvo prebridka skušnjava — in zmóta.

Robert Bežek.

